

אתיקה מקצועית במחקר

פרופ' גבי שפלר

יו"ר ועדת האתיקה לאישור הצעות מחקר של סטודנטים
במכללה האקדמית אחוה

מהי אתיקה מקצועית?

אתיקה מקצועית היא האידיאל של ההתנהגות המקצועית של איש המקצוע.

לכל מקצוע יש מערך כלים שמנחה התנהלות מקצועית ראויה, ומבחין בין התנהלות מקצועית ראויה ובין כזו שאינה ראויה.

אתיקה מקצועית

תפיסה סדורה של
האידאל המעשי
של ההתנהגות
במסגרת מקצועית,
שהיא מסגרת מוגדרת
של פעילות אנושית מיוחדת.

אסא כשר, מתוך סוגיות אתיות במקצועות היעוץ והטיפול הנפשי
בעריכת שפיר, אכמון, וייל . (2007).

**אשת או איש המקצוע
שפועלים בהתאם לכללי
האתיקה המקצועית –**

**הם אנשי המקצוע המצוינים,
הנעלים.**

קוד אתיקה

קוד אתי-מקצועי מכיל את:

*זהות המקצוע

*ערכי היסוד של המקצוע

*כללי התנהלות והתנהגות

אתית-מקצועית

אלו הם סה"כ המאפיינים המחייבים

קבוצת אנשי מקצוע או ארגון בעל

אופי מקצועי.

מהו מחקר?

מהי הזהות של המקצוע **מחקר**?

מחקר מדעי הוא העיסוק בחקר
אמפירי של האמת, בגילוי מצבו
האמיתי של העולם וכל אשר בו.

אתיקה במחקר

לדיון באתיקה מקצועית של מחקר
שלושה מוקדים מרכזיים:

א. כללי אתיקה הנוגעים למהות
המדעית של המחקר

ב. כללי אתיקה הקשורים לעצם
ביצוע המחקר

ג. כללי אתיקה הקשורים להתנהלות
עם תוצאות המחקר

**א. כללי אתיקה הקשורים למהות המדעית
של המחקר**

מטרות המחקר

מידת החדשנות

הצדקה של השקעת המשאבים

**החשיבות התיאורטית או היישומית
של המחקר והצדקת קיומו**

ב. כללי אתיקה הקשורים לעצם ביצוע המחקר

* מערך הנבדקים

* שיטות הגיוס

* כשמדובר במחקר ניסויי - תנאי הניסוי

* התאמת שיטות המחקר לשאלה הנחקרת

* המיומנות והמקצועיות של מבצעי המחקר

* השלבים המעשיים השונים במחקר

ג. כללי אתיקה הקשורים להתנהלות עם תוצאות המחקר

יושרה

אמינות

דרכי פרסום

פרסום אי הצלחת המחקר

פרסום שקרי

תחומי הפעילות של ועדות אתיקה מוסדיות

כל מוסד שבו מתקיימת פעילות מחקרית מחויב בהפעלת ועדת אתיקה לבקרה על מחקרים מתקיימים במוסד.

ועדת האתיקה לבקרה על מחקרים המתנהלים בו, אוטונומית לקבוע את מוקדי הפיקוח ורמת הבקרה האתית המופעלת על ידי הועדה.

במכללה האקדמית אחוה, כמו במרבית
האוניברסיטאות והמכללות האקדמיות
בישראל ועדות האתיקה למחקר עוסקות
בעיקר בכללי האתיקה הנוגעים לעצם ביצוע
המחקר:

* מערך הנבדקים

* שיטות הגיוס

* כשמדובר במחקר ניסויי תנאי הניסוי

* התאמת שיטות המחקר לשאלה הנחקרת

* המיומנות והמקצועיות של מבצעי

* השלבים המעשיים השונים במחקר

שתי ועדות האתיקה למחקר במכללה
האקדמית אחוה (הועדה שעוסקת
בבדיקה ואישור הצעות מחקר של
חברי סגל והועדה שעוסקת בבדיקה
ובאישור הצעות מחקר של
סטודנטים) מתמקדות בבדיקותיהן
בשמירה על האוטונומיה של
המשתתפים במחקר או בניסוי
וברווחתם. כמו כן בודקות הועדות
את מיומנויותיהם המקצועיות של
החוקרים ובאמצעים בהם הם נוקטים
במחקר.

לסיום, חשוב ביותר שכל חוקר (בכיר כמתלמד), ידע ויבין כי הבקרה והפיקוח על האתיקה המקצועית על ביצוע המחקר נועדה להבטיח רמת ביצוע מחקרית תקינה וגבוהה.

זאת על אף שלעיתים נראה לחוקרים כאילו ועדת האתיקה לאישור הצעות מחקר מפריעה או מעכבת את החוקר בביצוע המחקר.